

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิมลวรรณ โมรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2549

ISBN 974-502-727-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ วิมลวรรณ โมรินทร์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร. สุชาติ กรเพชรปาลี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุกัญญ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรณราย ทรัพย์ะประภา)
.....กรรมการ
(ดร. สุชาติ กรเพชรปาลี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุกัญญ์)
.....กรรมการ
(ดร. เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)
.....กรรมการ
(ดร. พัชรี วงษ์เกษม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่.....๑.....เดือน.....พ.ค. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ดร. สุชาดา กรเพชรปานิ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุทัศนีย์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณราย ทรัพย์ะประภา ดร. พัทธี วงษ์เกษม และ ดร. เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม คณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน ที่ได้กรุณาให้ตำราเพื่อประกอบการทำงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบคุณ คุณวิภาวี เวทวงศ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และนักเรียนทุกโรงเรียนดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอบใจน้อง ๆ ทั้งสองที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอื้อนามในที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือ เข้าใจ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

วิมลวรรณ โมรินทร์

43921876: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา: วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: เอกลักษณ์แห่งตน/ ค่านิยม/ การเลือกคบเพื่อน/ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

วิมลวรรณ โมรินทร์: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (A DEVELOPMENT OF CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF EGO IDENTITY AND VALUES IN PEER GROUP SELECTION OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุชาดา กรเพชรปानी, Ph.D., ม.ร.ว. สมพร สุทัศน์ย์, กศ.ด. 162 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-727-8

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) ของโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 500 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมในโรงเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว เอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด และแบบวัด จำนวน 4 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.52) ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยแสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 49.09 ที่องศาอิสระเท่ากับ 84 ค่า p เท่ากับ 1.00 ดัชนี GFI เท่ากับ 0.99 ดัชนี AGFI เท่ากับ 0.98 ดัชนี CFI เท่ากับ 1.00 ค่า SRMR เท่ากับ 0.018 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของเอกลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 61 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนได้ร้อยละ 54 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อเอกลักษณ์แห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัว ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ความสามารถในการปรับตัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และเอกลักษณ์แห่งตน

43921876: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.

(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORDS: EGO IDENTITY/ VALUES/ PEER GROUP SELECTION/ CAUSAL
RELATIONSHIP MODEL

WIMONWAN MORIN: A DEVELOPMENT OF CAUSAL RELATIONSHIP
MODEL OF EGO IDENTITY AND VALUES IN PEER GROUP SELECTION OF UPPER
SECONDARY SCHOOL STUDENTS. THESIS ADVISORS: SUCHADA KORNPETPANE, Ph.D., M.R. SOMPORN SUTASANEE, Ed.D. 162 P. 2005. ISBN 974-502-727-8

The purpose of this research was to develop and validate a causal relationship model of ego identity and values in peer group selection of upper secondary school students. The sample consisted of 500 grade ten to twelve students in schools under the Office of Basic Education Commission, in the academic year 2004. The model involved six latent variables: adjustment, child rearing practice, school environment, family relations, ego identity, and values in peer group selection. Research instruments included two sets of questionnaires with four scales. Data were analyzed by SPSS to obtain basic descriptive statistics, and by employing LISREL 8.52 for model validation.

It was found that the adjusted model was consistent with the empirical data. Goodness of fit measurement was found to be: $\chi^2 = 49.09$, $df = 84$, $p = 1.00$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $CFI = 1.00$, $SRMR = 0.018$ and $RMSEA = 0.00$. The variables in the model accounted for 61 percent of the variance in ego identity and 54 percent of the variance in values in peer group selection. Variables with a statistically significant direct effect on ego identity were adjustment, child rearing practice, and family relations. Variables with a statistically significant direct effect on values in peer group selection were child rearing practice, adjustment, school environment and ego identity.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตน.....	10
ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อ เอกลักษณ์แห่งตน.....	16
ตอนที่ 3 ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	28
ตอนที่ 4 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเอกลักษณ์แห่งตนต่อ ค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	37
ตอนที่ 5 ลักษณะของโมเดลอิสระ.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนการพัฒนาโมเดล.....	54
ขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูล เชิงประจักษ์.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตัวแปรในการวิจัย.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	69
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สัมพันธระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตน และ ค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	73
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของ โมเดลการวัดตัวแปรแฝง และการสร้างสเกลองค์ประกอบ.....	77
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย...	81
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	104
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	105
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และการหาคุณภาพของ เครื่องมือ.....	115
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	117
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	133
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพ เครื่องมือวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..	159

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ประวัติย่อของผู้วิจัย.....

162

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	คุณลักษณะของเพื่อนที่นักเรียนปรารถนา.....	33
2	แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและ ค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	39
3	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาด โรงเรียน และระดับชั้นเรียน.....	56
4	โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการปรับตัว.....	58
5	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน.....	59
6	โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว.....	59
7	โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	60
8	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู.....	61
9	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม และแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย.....	63
10	จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามลักษณะ ต่าง ๆ	69
11	ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และความโด่งของตัวแปรสังเกตได้	71
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ เอกลักษณ์แห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย.....	74
13	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสามารถในการ ปรับตัว	78
14	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ..	79
15	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสัมพันธภาพในครอบครัว	80
16	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	81
17	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและ ค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนตาม โมเดลสมมติฐาน.....	83
18	เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงของตัวแปรในโมเดลสมมติฐาน	84
19	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและ ค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนในโมเดลที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงของตัวแปรใน โมเดลที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก.....	89
21 ผลการเปรียบเทียบค่าสถิติไค-สแควร์สองแตรระหว่าง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณะแห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนตามสมมติฐาน และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณะแห่งตน และค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก.....	91

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	5
2 สถานภาพ 4 แบบของเอกลักษณ์แห่งตน.....	15
3 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	41
4 โมเดลการวัด (Measurement Model) และ โมเดลสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Model).....	44
5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดความสามารถในการปรับตัว.....	77
6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน.....	78
7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดสัมพันธภาพในครอบครัว.....	79
8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดค่านิยมในการเลือกคบเพื่อน.....	80
9 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามสมมติฐาน.....	82
10 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์แห่งตนและค่านิยมในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	87